

Anti- Pestprotocol

Bijlage 4 van het Sociaal Veiligheidsplan

1. Doel van het anti-pestprotocol

Alle kinderen moeten zich op onze school veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.

Door regels en afspraken met elkaar te maken kunnen kinderen en volwassenen elkaar aanspreken op deze regels en afspraken.

2. Pesten of plagen

Pesten komt helaas overal voor. Ook op school worden kinderen gepest om uiteenlopende redenen. Binnen de school tolereren we pesten niet. Door preventieve maatregelen te nemen proberen we zoveel mogelijk te voorkomen. We hebben afspraken gemaakt over o.a. hoe we met elkaar omgaan, en welke preventieve en curatieve maatregelen er genomen kunnen worden.

Pesten en plagen zijn twee verschillende begrippen. Plagen zie je vaak bij mensen die elkaar wel mogen. Met neemt elkaar in de maling, zonder dat er een dreigende situatie ontstaat. Men haalt een grapje bij elkaar uit. Onder pesten verstaan wij het volgende :*'Langdurig uitoefenen van lichamelijk en/of geestelijk geweld door een of meer personen. Het is gericht tegen een zwakkere partij die niet in staat is zich succesvol te verdedigen.'*

Pesten gebeurt meestal niet openbaar. Het is daarom moeilijk te constateren en vaak merk je het pas als het al een tijdje aan de gang is.

Het is dan van belang om duidelijk en zeer consequent te handelen. De rol van de pester, de volgers, de omstanders en de gepeste moet belicht worden.

3. Wie zijn er bij betrokken?

Bij peestsituaties is er sprake van drie betrokken partijen:

1. het slachtoffer
2. de dader(s)
3. de omstanders

Het slachtoffer

Sommige kinderen hebben meer kans om gepest te worden dan anderen. Dit kan samenhangen met hun uiterlijk, maar veel vaker heeft het te maken met hun *gedrag, hun gevoelens, en de manier waarop zij zich uiten*. Bovendien worden kinderen pas gepest in situaties waarin pesters de kans krijgen om slachtoffers te pakken te nemen, dus in onveilige situaties.

Veel kinderen die worden gepest hebben vaak *moeite om zich te verdedigen*. Ze voelen zich machteloos tegenover pestkoppen. Vaak zijn ze angstig en onzeker in de groep. Ze durven niets te zeggen omdat ze bang zijn om uitgelachen te worden.

Een kind dat gepest wordt praat er thuis niet altijd over. Redenen hiervoor kunnen zijn:

- schaamte
- angst dat de ouders met de school of met de pester gaan praten en dat het pesten nog erger wordt
- het probleem lijkt onoplosbaar
- het idee dat het niet mag klikken

De dader

De daders hebben snel in de gaten welke kinderen er snel aan het huilen te brengen zijn. Ze zijn vaak de sterksten uit de groep. Ze gedragen zich agressiever en reageren meer met geweld tegenover andere kinderen.

De dader lijkt populair in een groep. Maar is dat uiteindelijk niet. Ze dwingen hun populariteit af door stoer en onkwetsbaar gedrag. Van binnen zijn ze vaak onzeker en ze proberen zichzelf groter te maken door een ander kleiner te maken. Ze zoeken naar hun eigen plaats in de groep.

Daders krijgen vaak andere kinderen mee, want wie meedoet, loopt zelf de minste kans om slachtoffer te worden.

Pestgedrag kan een aantal dieper liggende oorzaken hebben:

- een problematische thuissituatie
- een vaak gevoelde anonimiteit (ik besta niet); als de pester zich verloren voelt binnen een grote groep, kan hij zich belangrijker maken door een andere omlaag te drukken
- het moeten spelen van een niet-passende rol
- een voortdurende strijd om macht in de klas
- een sociaal onveilig leefklimaat in de school
- een gevoel van incompetentie op school (slechte cijfers, laag niveau)
- een zwak gevoel van autonomie (te weinig zelfstandigheid en verantwoordelijkheid)

De meelopers en andere leerlingen

Meelopers doen incidenteel mee met het pesten. Veel kinderen weten ook niet wat ze zouden kunnen doen. Of ze zijn bang dat zij het volgende slachtoffer zijn.

Als reactie daarop gaan sommigen mee-pesten. Ze vinden het stoere gedrag wel interessant, en zo denken ze ook populair te worden in de groep.

Anderen draaien bewust het hoofd af als er gepest wordt. Ze voelen zich schuldig en machteloos tegelijk.

4. De gevolgen

Duidelijk zal zijn dat pesten negatieve gevolgen heeft voor iedere betrokkene. Zo gaan slachtoffers vaak jarenlang angstig naar school. Ze krijgen niet de kans om met anderen vriendschappen aan te gaan. Dit staat de persoonlijke ontwikkeling van deze kinderen in de weg, zodat ze later meer kans hebben op gedragsproblemen. Maar ook de ouders kunnen onvoldoende oefenen in het normaal omgaan met leeftijdsgenoten, wat ook weer allerlei gedragsproblemen tot gevolg kan hebben.

Voor de omstanders heeft het pesten ook negatieve gevolgen. Want in een groep waar gepest wordt, is de sfeer niet prettig. Leerprestaties kunnen minder worden. Het enthousiasme is weg.

5. Een veilige school.

De Johannes Calvijnsschool is een reformatorische school, waar men rekening houdt met verschillen tussen kinderen. De Bijbel neemt als het Woord van God de centrale plaats in en dient als basis voor het handelen. Zo is de manier van omgaan met elkaar als ouders, leerkrachten en leerlingen een hartelijke, ongedwongen en hulpvaardige houding naar elkaar toe, binnen de kaders van de gezagsverhoudingen zoals God die in Zijn Woord geeft. Het pedagogisch klimaat wordt dus bepaald door de Bijbelse normen en waarden. Een kind moet zich veilig en geborgen voelen zodat het zich binnen die geborgenheid kan ontwikkelen. (Schoolplan 2015 – 2019, par. 6.4.1, 6.4.2, 4.2.3)

Concreet betekent dat:

- Wij hebben respect voor elkaar
- Wij accepteren geen pestgedrag, discriminatie of seksuele intimidatie
- Wij houden ons aan de afgesproken regels en omgangsvormen
- Wij leven met elkaar mee en zijn zorgzaam voor elkaar

6. Wat wordt er al gedaan om een veilige school te zijn.

Om een veilige school te zijn en te blijven ondernemen we tal van activiteiten. De nadruk ligt op de preventie, het voorkomen van onveiligheid. Daarnaast is er ook een plan van aanpak wanneer zich een echte pestsituatie (en andere ernstige situaties, zoals discriminatie of geweld) voordoet. Dit wordt beschreven in de volgende paragraaf. Binnen onze school moeten we er steeds meer van bewust worden hoe ernstig sommige situaties kunnen zijn (bewustwording). Vanuit deze bewustwording moeten we maatregelen nemen om pesten te voorkomen en om het te bestrijden. Om dit alles te realiseren hebben we de volgende maatregelen genomen:

- **Commissie Pedagogisch Klimaat**

De commissie Pedagogisch Klimaat heeft als doel om de pedagogische sfeer op onze school te bevorderen.

- **Methode 'Jij en ik club' en 'de Doos vol Gevoelens'**

In groep 1 wordt er vier keer per jaar een les gegeven uit 'de Doos vol Gevoelens'.

In groep 2 wordt er zes keer per jaar een les gegeven uit 'De doos vol Gevoelens' of uit de 'Jij en ik club'.

In groep 3 – 8 wordt de methode 'Jij en ik club' als bronnenboek gebruikt.

- **Gedragsregels**

Voor de groepen 1 – 8 hebben we vijf gedragsregels. Aan het begin van het nieuwe jaar worden deze regels weer onder de aandacht gebracht. De platen met regels hangen in de lokalen.

- **Gedragscode**

Wij hebben op onze school een gedragscode voor personeel en leerlingen. (bijlage 1 sociaal veiligheidsplan)

- **Pleinwacht**

Elke pauze zijn er twee leerkrachten op het plein. Vechten en nepvechten wordt niet getolereerd. Verder gelden ook op het plein de gedragsregels van de school. De leerlingen van groep 1 – 2 spelen onder begeleiding van de eigen groepsleerkracht op hun eigen speelplein.

- **Toezicht in de gangen**

Als de leerlingen de school in komen is er meestal iemand van de directie die op een centrale plaats staat om toezicht te houden. De groepsleerkracht probeert op tijd bij zijn groep te zijn om op het gedrag van de kinderen in de gang te letten.

- **Vertrouwenspersonen en klachtenregeling**

Op onze school zijn er vertrouwenspersonen en is er een klachtenregeling (zie schoolgids).

- **ZIEN! | Ontwikkelingsvolgmodel KIIJK!**

In groep 3 – 8 worden de leerlingvragenlijsten van ZIEN! twee keer per jaar afgenomen.

In groep 1 – 2 observeren de groepsleerkrachten met behulp van het ontwikkelingsvolgmodel KIIJK!. De sociaal emotionele ontwikkeling wordt bekeken met behulp van de volgende vragen en ontwikkelingslijnen:

1. Zijn de basiskenmerken goed?
2. Zijn er risicofactoren aanwezig?
3. Wat is het niveau van betrokkenheid van deze leerling?
4. De ontwikkeling van het zelfbeeld
5. De relatie met andere kinderen
6. De spelontwikkeling

7. Plan van aanpak bij een peetsituatie

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben proberen zij en wij:

1. er eerst zelf uit te komen.
2. Op het moment dat een van de leerlingen er niet uitkomt heeft deze het recht en de plicht het probleem bij de leerkracht neer te leggen.
3. De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderingsgesprek en probeert samen met hen de ruzie op te lossen en afspraken te maken.
4. Bij herhaaldelijke ruzies en/of pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en volgt er een gesprek.
5. Wanneer dit niet heeft geholpen passen we de vijfsporenaanpak toe.

Aan het bestrijden van een peetsituatie is een aantal voorwaarden verbonden:

- Als eerste moet het pesten door de leerling als probleem worden gezien.
- Leerkrachten en ouders moeten dit probleem serieus nemen.
- De school moet het pesten *voorkomen*. Dat is beter dan genezen.
- Als er toch gepest wordt, moet de leerkracht in staat zijn dat te *signaleren*.
- Voor leerkrachten is het soms lastig om het pesten te signaleren. Daarom is het belangrijk dat ouders aangeven naar de leerkracht dat hun kind gepest wordt.
- De school moet beschikken over een *directe aanpak*, zodat zodra pesten de kop opsteekt, er ingegrepen kan worden.

Het Nationaal Onderwijsprotocol tegen Pesten¹ geeft een 'vijfsporenaanpak' om een pestprobleem op school aan te pakken. Deze aanpak is gericht op hulp aan alle betrokkenen. Naast de drie betrokken partijen (dader, slachtoffer en meelopers) die in ons protocol al eerder genoemd zijn, noemt het Nationaal Onderwijsprotocol tegen Pesten, ook twee andere betrokkenen, namelijk de ouders en de leerkracht.

---

¹ Het Nationaal Onderwijsprotocol tegen pesten beoogt via samenwerking het probleem van het pestgedrag bij kinderen aan te pakken

Spoor 1: Hulp aan het gepeste kind

- Luisteren naar wat er gebeurd is
- Het probleem van het kind serieus nemen
- Met het kind overleggen over mogelijke oplossingen
- Samen met het kind werken aan die oplossingen
- Eventueel deskundige hulp van buiten inschakelen. (bv. een weerbaarheidstraining)

Spoor 2: Hulp aan de pester

- Met het kind bespreken wat pesten voor een ander betekent
- Het kind helpen zijn relaties met andere kinderen te verbeteren
- Zorgen dat het kind zich veilig voelt en uitleggen wat jij als leerkracht daaraan gaat doen
- Grenzen stellen en die consequent handhaven
- Het kind helpen zich aan regels en afspraken te houden
- Zorgen voor vervolggesprekken

Spoor 3: Professionaliseren van / hulp bieden aan ouders

- Ouders die zich zorgen maken serieus nemen
- Ouders informeren over pesten en manieren om pesten aan te pakken en te voorkomen
- Met ouders overleggen over manieren om pestsituatie aan te pakken
- Zo nodig ouders doorverwijzen naar deskundige hulp

Spoor 4: Mobiliseren van de zwijgende middengroep

- Met de kinderen in de groep praten over het pesten en hun eigen rol daarin
- Met de andere kinderen overleggen over mogelijke manieren van aanpak en oplossing en hun rol daarin
- Samen met een kinderen werken aan oplossingen waan ze zelf actief bijdragen

Spoor 5: Als school de verantwoordelijkheid nemen / professionalisering van leerkrachten

- De school neemt nadrukkelijk stelling tegen pesten en ontwikkelt een duidelijk beleid
- De school zorgt dat alle medewerkers voldoende bekend zijn met pesten in het algemeen en in staat zijn het pesten in de eigen groep te herkennen en aan te pakken

Naast deze Vijfsporenaanpak zijn er nog andere mogelijkheden om het pestgedrag te stoppen. Neem daarom altijd contact op met een van de anti-pestcoördinatoren binnen de school. Deze kunnen je advies geven en ondersteunen waar gewenst en nodig.

